

David HAJŠ, Pamětní knihy z fary Římov z let 1786-1920 (Bakalářská práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), České Budějovice 2019, 92 s. včetně příloh.

Posudek oponenta bakalářské práce

Předkládaná bakalářská práce Davida Hajše se zabývá pamětními knihami farního úřadu Římov. Konkrétně se jeho pozornost zaměřila na dvě z nich vedené v rozmezí let 1786-1920. Autor se tak rozhodl navázat na dřívější absolventské práce obhájené na Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Jak sám uvádí v úvodu, pokusil se přistoupit k celé problematice odlišněji než minulé texty a věnovat se hlavně systému vedení samotné kroniky u jednotlivých autorů, jak po formální, tak obsahové stránce.

David Hajs rozvrhl svoji práci kromě úvodu a závěru do čtyř kapitol. V první z nich se věnuje historii obce Římov a její církevní správy, v druhé přináší vnější kritiku farních kronik, ve třetí nás seznamuje s jejich obsahem a v poslední, nejrozsáhlejší, se zaměřuje na analýzu autorů kronikářských záznamů. Strukturu práce lze považovat za logickou a dobře zvolenou, neboť nám autor představí nejdříve místo odkud prameny, které zkoumal, pochází, dále popíše jejich vnější znaky a obsahovou rozmanitost, aby následně na jednotlivých pisatelích mohl sledovat, jak moc se zaměřovali na různá témata nebo čím se od svých předchůdců nebo nástupců svým přístupem k tvorbě lišili.

V úvodu práce autor představí důvod zvoleného tématu, rozebere využívanou literaturu a konkretizuje základní cíle své práce. Popis menšího množství zvolených literárních titulů může působit nedostatečnou orientací studenta v tématu, ale ztotožnil bych se zde s jeho tvrzením, že jestliže existují již dvě velmi podrobné práce, navíc z různého období, jež poctivě těží pramennou i literární základnu, není nutné opakovat již známé. Navíc autor mnoho dílčích studií vypisuje v poznámkovém aparátu. Více zamrzí absence jakékoliv snahy o vysledování nějakých norem, instrukcí nebo podobných nařízení pro vedení farních kronik. David Hajs sice odkazuje na bakalářské práce Miluše Wágnerové nebo Jaroslava Mrňi, ale za prvé se nejedná o zdaleka všechny texty, jež se této problematice věnují a za druhé by zde stálo i z důvodu logické návaznosti, zmínit alespoň základní normy, které sepsal ve své diplomové práci věnující se kronikářství městyse Ledenic například Jiří Cukr.

První kapitolu, jež se zaměřuje na dějiny obce Římov a farnosti, zpracoval David Hajs na deseti stranách. Jako pozitivní lze ocenit spojení historie obce i farnosti v jeden celek

a umožnění tak sledování vývoje na úrovni světské i církevní správy. Z poznámkového aparátu vyplývá, že jako základní zdroje k vypracování této komparačně pojaté kapitoly byly využity především tři základní publikace.

Jelikož historie obce Římov a i poutního místa dostala již v literatuře značný prostor, považuji za kladné, že autor neztrácel energii vytvořením v podstatě jen dalšího kompilátu, ale své úsilí věnoval podrobné práci s pramenem a jeho detailnímu rozboru, což zdatně dokazuje v následujících třech kapitolách čítajících skoro padesát stran.

Druhou kapitolu věnoval autor vnější kritice zkoumaného pramene. Všímá si rozměrů farních kronik, zdobení desek nebo stavu dochování. Upozorňuje na problém číslování u první z pamětních knih a vysvětluje svůj postup při následné citaci tohoto zdroje v poznámkovém aparátu.

Třetí kapitolu vyplnil David Hajs kategorizací obsahu zápisu farních kronik. Využil zde obsahové rozčlenění třetího římovského lokalisty Dominika Wirtha, jež první pamětní knihu rozdělil do šesti bloků s označením Pars I-VI, které měly pomoci jeho následovníkům v řádném vedení farní kroniky. Pro určení jestli tento způsob rozdělení patřil mezi běžné anebo atypické by pomohlo, pokud by David Hajs věnoval částečnou pozornost zkoumání známých instrukcí pro vedení této knihy nebo srovnání s farními kronikami z dosud obhájených bakalářských či diplomových prací.

Poslední kapitola práce je členěna na podkapitoly, které si v chronologickém pořadí všímají jednotlivých autorů farních kronik. V každé z podkapitol najdeme v různé míře tři typy informací, zaprvé životopisné údaje o pisatelích, zadruhé způsob a přístup vedení jejich zápisů a zatřetí popsany obsah některých záznamů, který vlastně částečně doplňuje historii římovské farnosti popsanou v první kapitole. Kombinace všech těchto tří témat do jednoho celku působí v některých případech nepřehledně a částečně zmateně. Může se takto snadno stát, že některé zajímavé střípky z historie římovské farnosti snadno zapadnou. Navíc ne každý z římovských duchovních ve sledovaném období do pamětní knihy přispěl. Pro lepší orientaci by bylo vhodné doplnit výklad přílohou v podobě tabulky lokalistů a farářů Říмова s časovým rozpětím, kdy zastávali svůj úřad. I přes určitou nepřehlednost autor však splnil jednoznačně svůj v úvodu vytyčený cíl a věnoval se snaze o popsání konkrétní formy zápisů jednotlivých autorů, pečlivě sledoval například výběr jazyka či typ písma. Jako zajímavé považuji i upozornění na zpětnou cenzuru zápisů.

Závěr práce autor věnoval shrnutí přístupů jednotlivých pisatelů ke své práci. Dokázal na rozboru dvou farních kronik, že styl a vedení pamětních knih záleželo na samotné osobě autora a že i dvě po sobě jdoucí osobnosti v úřadu faráře se mohly značně lišit. Jako

protiklady zde vidíme strohé zápisy většiny autorů v první zkoumané knize a oproti tomu až nadneseně řečeno literární dílo autora knihy druhé, který jí sepsal zcela sám.

Drobné výtky, stejně jako již výše zmíněné připomínky, které bych měl, nejsou míněné jako zásadní kritika ale spíš jako podnět k doplnění a vylepšení celého textu. První směřuje k absenci alespoň základních zmínek o třetí pamětní knize. Autor vysvětluje její nevyužití, ale šlo přinést alespoň popis jejich formálních znaků. Jak byla vedena, kolik písářských rukou se zde nachází, či zda navazovala na svou předchůdkyni. Druhá výtka se týká příloh práce, které považuji za poměrně skromné, týkají se pouze fotografií samotných farních kronik a ukázek rukopisů jednotlivých autorů. Pro lepší přehlednost textu se ale přímo vybízí uvést tabulku rozvrhu počtu popsanych stran autorů v jednotlivých kapitolách u první zkoumané knihy, jazykové rozvržení zápisů nebo i tematické či chronologické rozvrstvení záznamů. Za vhodné považuji i častější přímé citování samotného pramene, jelikož ukázky z pamětních knih jsou uváděné pouze v poznámkovém aparátu. O chybějícím chronologickém přehledu římovských duchovních již bylo psáno výše.

K obhajobě bych navrhl k diskuzi následující otázky. Jaké postupy využil autor při určování jednotlivých písářských rukou farních kronik? Opravování záznamů prováděli ve farní kronice pouze následující římovští duchovní nebo i jiní zástupci církevní správy? Dočkala se nějakých opravných zásahů i druhá pamětní kniha vedená Jaroslavem Paulusem? Je nějak reflektována osoba Jaroslava Pauluse v rámci vzpomínek jeho následovníků v třetí části pamětní knihy Římov? Je možné dojít k závěrům, proč Jaroslav Paulus nepokračoval v první farní kronice, i když nebyla dokončena?

Bakalářská práce Davida Hajse plně splňuje nároky kladené na tento typ práce. Autor se zdatně vypořádal s jazykově náročným typem pramene a jeho text považuji za cenný příspěvek k tématu pamětních knih farních úřadů. Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm výborně.

Strakonice 19. srpna 2019

Mgr. et Mgr. Libor Staněk, Ph.D.

